

Наука кольор

Головний принцип, який я сповідував усе життя, — чітке і ясне формулювання завдань. Вивчаючи кольори, я відкинув будь-які формальні пошуки. Першим завданням було скомпонувати улюблені кольорові мазки. Учні найчастіше починали виводити контури кольорових плям на полотні, і тільки потім їх розмальовували, звертаючи увагу на форму, а не на колір. Щоби позбавити вивчення кольорів усякої формальності, я ще 1917 року взяв за основу для завдання шахову дошку. Лише малюючи, учні могли відкрити для себе таємниці світу кольорів. Споглядати та вивчати кольори треба й тоді, коли учні почнуть намагатися точно передати кольори, що їх оточують у природі, або інші кольорові відтінки.

Вивчення дванадцятикольорового круга заклало основу мого конструктивного вчення про колір. Усе починається з основ: жовтого, синього та червоного кольорів. Працюючи з цими кольорами, треба чітко розуміти: жовте може тяжіти радше до жовто-зеленого, а не жовто-помаранчевого. Синє не можна перетворювати на синьо-зелене чи синьо-фіолетове. Усі три базові кольори мусили чітко відповідати своїм назвам, потім учні мали їх розподілити в рівнобедреному трикутнику. Після того треба було створити три кольори другого порядку, тобто помаранчевий, фіолетовий і зелений — із трьох основних кольорів, — і накласти їх на той самий трикутник. Тобто, усі б кольорів накладалися на відповідні зони трикутника. Потім можна було без жодних зусиль віднайти решту відтінків, яких не вистачало для заповнення всього дванадцятикольорового круга.

У світі кольорів є сім різних ефектів, які можна отримати за допомогою контрастів.

1. Контраст «кольору-самого-по-собі»

Цей контраст з'являється тоді, коли чисті кольори використовують один поруч із одним. Біле та чорне можуть посилити ефект живого зображення.

2. Контраст світлотіні

Він з'являється під час використання різних світлових відтінків і відтінків кольорів. Усі кольори можна зробити світлішим завдяки білому, і затемненим завдяки чорному. Спочатку для кожного кольору треба створити шкалу відтінків, що відповідатиме шкалі світлотіні, зображеній у файлі “Світлотінь”.

3. Контраст холодного й гарячого

Найвиразнішим цей контраст стає тоді, коли змішують червоне з помаранчевим та синє із сірим. Усі кольори, про які йшлося вище, можна зробити холодними або гарячими в залежності від їхньої контрастності з теплішими чи холоднішими відтінками.

4. Допоміжний контраст

У моєму кольоровому крузі допоміжні кольори розташовані один навпроти одного. Якщо змішати допоміжні кольори, то отримаємо нейтральний сіро-чорний колір. Допоміжні кольори мають властивість якнайкраще підсвітлювати інші кольори, та змішуючись один із одним, вони дають лише сіро-чорний відтінок.

5. Одночасний контраст

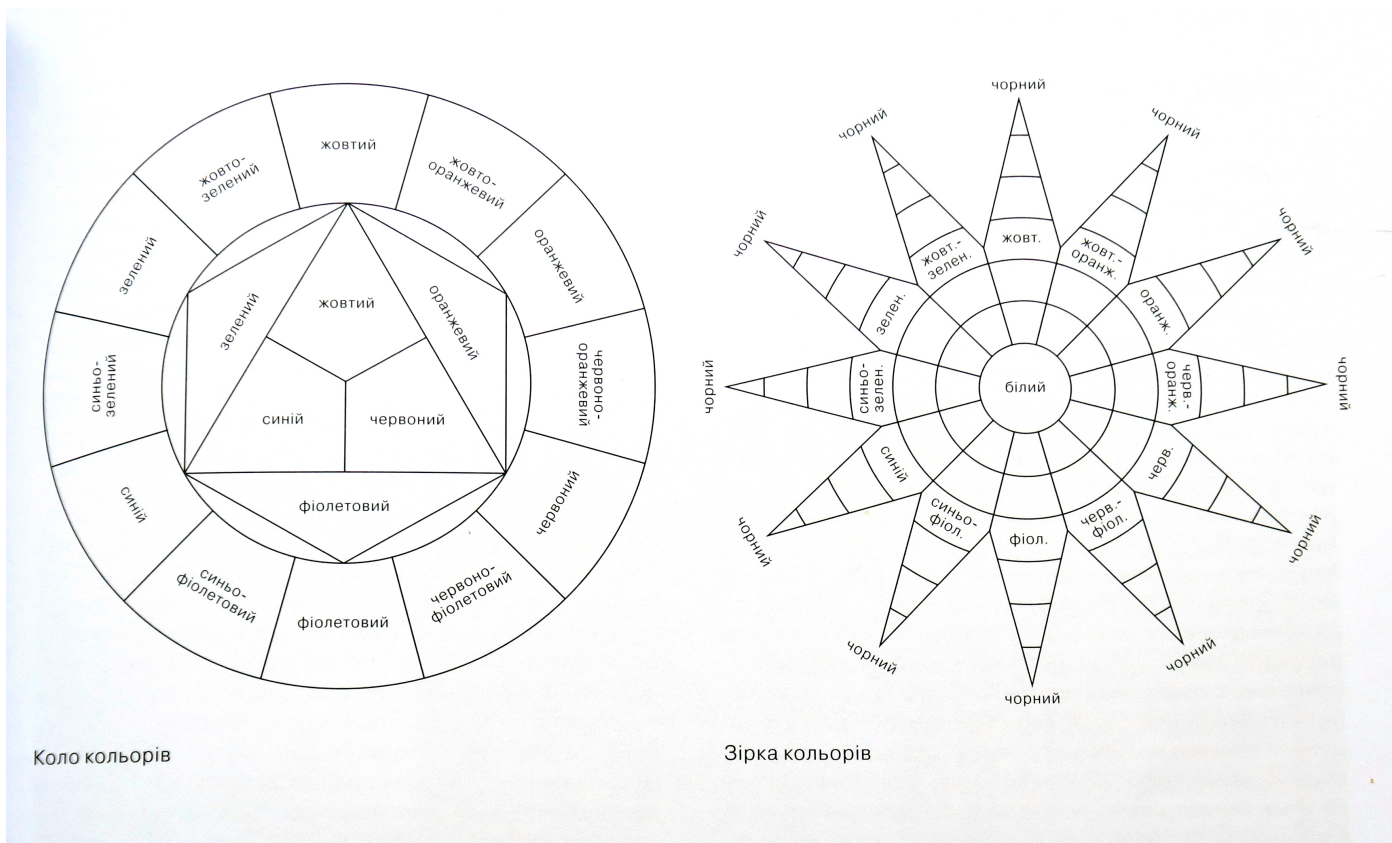
Ефект цього контрасту полягає в допоміжному законі, згідно з яким у психологічному розумінні кожен чистий колір вимагає свого антипода, або ж доповнювача. Якщо такого кольору не існує — то око саме водночас малює у нашій уяві допоміжний колір. Яскраво-зелений колір у голові спостерігача перетворює зображений поруч нейтрально-сірий колір на червоно-сірий, тоді як яскраво-червоний перетворює той самий сірий колір на зеленкувато-сірий.

6. Якісний контраст

Він помітний у протиставленні світлих і притуплених кольорів. Мутності кольору можна досягти за допомогою чорного, білого та сірого, тобто допоміжних кольорів.

7. Кількісний контраст

Цей тип контрасту досягається за допомогою протиставлення різних за розмірами кольорових поверхонь.

Всеосяжне та якомога ширше опрацювання світу кольорів необхідне. Тому ми працювали над порядком розміщення кольорів у відповідному колі й загальною їхньою гармонією.

Зірка кольорів, тобто проєкція кола кольорів на поверхні, разом із відтінками дванадцятьох головних кольорів, від чорного до білого, гарно показує побудову кольорової цілісності. Я створив цю зірку 1920 року. Вона стала основою мого вчення про кольори у Баугаузі.

Після навчання та практичного застосування контрастів слід ставити нові завдання, працюючи над якими учні матимуть справу з експресивними властивостями кольорів та їхніх контрастів. Серед них можна виділити такі: ніч, хрещення, похорони, ярмарка чи пори року. Таким чином учні усвідомлюватимуть, що для кожного такого епізоду з життя треба шукати відповідний колір. Це, у свою чергу, означає, що суб'єктивного смаку не завжди достатньо для того, аби винести об'єктивно правильне судження про колір.

Світ кольорів треба опрацьовувати за допомогою пензля й фарб, а також на прикладі кольорових зображень. Цей короткий розділ обмежується описом теоретично-методичної структури мого вчення про кольори. У своїй книзі «Мистецтво кольору» я описав найрізноманітніші контрасти та їх застосування, а також навів багато кольорових прикладів і репродукцій.

(Тут розміщено посилання на нове видання «Мистецтво кольору» 1973 року та на навчально-методичне видання цієї книги, а також на робочі матеріали з курсу про науку кольорів.)